

december 2012

Bij het schrijven van deze stukjes is het net als met de wind: soms gaat het voorspoedig, maar het kan ook erg tegen zitten. Deze keer laat de computer van uw verslaggever het afweten op het moment dat de kopijdatum nadert. Dan is er nog wel een laptop, maar daar zitten de plaatjes niet in. Met de op 1 december gemaakte foto's is er toch nog wel wat te vertellen.

In de voorbije maand november was het weer van alles wat: van mistige windstilte tot stevige storm. Het was niet erg geschikt om veel meters te zagen. Pas op de eerste zaterdag van de laatste maand van dit jaar konden we twee stammen afzagen en de resulterende planken naar buiten werken. In de dikke populier moest een zaag een klein grasveldje doorploegen dat daar in de loop der jaren in het balkgat was ontstaan.

Toen De Jager bij de restauratie in 1975 weer wiken kreeg, moest de motoraandrijving op de krukas vervangen worden door een haakse overbrenging met houten kamwielen. Door de beperkte ruimte kwam er op de krukas een erg plat wiel dat daardoor moeilijk was vast te wiggen. Het had door veranderingen in temperatuur en vochtigheid steeds de neiging los te werken. Bij het afgelopen groot onderhoud is dat probleem opgelost met vier trekstangen die het krukwielt op zijn plaats houden. Dat was echt nodig want aan de andere kant van het wiel hebben de staarten van de kammen maar een halve centimeter ruimte (rechterfoto).

Op de linkerfoto is mooi te zien dat de kammen als bij een ritssluiting in elkaar draaien en dat de kammen ronde zijvlakken hebben. De donkere glimmende vlekken op de kammen zijn de met bijenwas ingesmeerde raakvlakken. Anders dan bij moderne metalen tandwielen zijn de kammen allemaal iets verschillend. De schuinite van de ronde kamvlakken heeft tot gevolg dat op de kammen niet alleen een draaikracht werkt maar ook een zijwaartse kracht die doorwerkt

op de bevestigingswiggen van het wiel. De wiggen hebben dus de neiging zich los te werken. Op dezelfde foto is ook te zien dat er kleurverschil is op de vulblokken waarmee het wiel op de krukas is geklemd (rechts naast de knuppels – de spanbouten). Voor het elektromotortijdperk heeft er een veel breder kruk wiel van een heel andere constructie gezeten die bestaat uit twee cirkelvormige houten platen met dwars daartussen hardhouten ronde staven. De staven draaien tussen de kammen van de onderbonkelaar (het wiel dat de windkracht van bovenaf doorgeeft. Zo'n *schijfloop* ziet er dus uit als een op zijn kant draaiende ronde trommel. Zo'n type wiel hoort eigenlijk op de krukas van een windhoutzaagmolen.

Molenmaker Kooistra is nu bezig een schijfloop te maken. Aan de schijfloop komt zo mogelijk ook nog een koppeling naar een elektrische aandrijving. Ha, dan kunnen we eindelijk ook zagen zonder dat de wieken draaien vanwege te harde of te zachte wind.

Het is nu nog erg vroeg in de maand, maar tegen de tijd dat u dit leest, is het wel gepast namens de hele zaagploeg de beste wensen uit te spreken voor het nieuwe jaar.

Als er niets tussenkomt, slepen we op 31december om 00:00 het jaar 2013de molen in.